

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Marek Michalak

Warszawa, 11 czerwca 2014 roku

ZSR/5004/2014/KW

Pan
Marek Biernacki
Minister Sprawiedliwości

w związku z obserwowanym na gruncie spraw prowadzonych w Biurze Rzecznika Praw Dziecka brakiem realizacji prawa dziecka do kontaktu z obojgiem rodziców, proszę Pana Ministra o podjęcie działań w celu dokonania szczegółowej analizy problemu i podjęcie działań legislacyjnych, mających na celu zabezpieczenie praw i dobra dzieci w tym zakresie.

W mojej ocenie, jedynym z najistotniejszych aspektów pogłębiających te nieprawidłowości są trudności z wykonywaniem postanowień sądu ustalających kontakty z małoletnim.

Założeniem nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego, dokonanej ustawą z dnia 26 maja 2011 roku w zakresie wprowadzenia procedury wykonywania kontaktów (art. 598¹⁵ i nast.) było zwiększenie efektywności środków stosowanych dla wymuszenia respektowania orzeczeń o kontaktach z dziećmi. Po ponad dwuletnim okresie obowiązywania nowych procedur wydaje się, że konieczne jest dokonanie oceny funkcjonowania ww. rozwiązań.

Wiele zgłaszanych do mnie spraw dotyczy zastrzeżeń w zakresie praktyki orzeczniczej w postępowaniach o wykonywanie kontaktów i skuteczności przyjętych rozwiązań. Wnioski wynikające z analizy tych spraw znajdują odzwierciedlenie w treści Uwag o stanie przestrzegania praw dziecka, przedstawianych corocznie obu izbom parlamentu. Wśród nich wymieniam: przewlekłość postępowań toczących się w tym przedmiocie, brak ich priorytetowego traktowania, niskie kwoty zasądzone od rodzica nierespektującego orzeczenia.

Na te nieprawidłowości zwracam uwagę w szczególności biorąc pod uwagę wykonawczy charakter tych postępowań. Winny one toczyć się możliwie sprawnie

a postępowanie dowodowe powinno być ograniczone do niezbędnego minimum, nie powielając postępowania rozpoznawczego, na podstawie którego zostało wydane wykonywane postanowienie.

Nie można godzić się z sytuacją, gdy na wyznaczony termin rozprawy w sprawie o wykonywanie kontaktów oczekuje się średnio 4 miesiące. Oczywistym jest, że przy braku kontaktu z dzieckiem taki okres przyczyni się do rozluźnienia więzi łączących dziecko z rodzicem.

Mając na uwadze zadania Ministerstwa Sprawiedliwości w zakresie stałego monitoringu wykonywania orzeczeń dotyczących kontaktów z dzieckiem, na podstawie art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 roku o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.), wnoszę o przesłanie wyników analizy praktyki sądowej bądź jej zlecenie, z uwzględnieniem badań aktowych, celem dokonania oceny funkcjonowania obecnych rozwiązań w zakresie prowadzenia postępowań sądowych o wykonywanie ustalonych kontaktów. W mojej ocenie analizą powinny być objęte następujące kwestie:

- długość prowadzonych postępowań (w tym: średni czas rozstrzygnięcia sprawy, liczba wyznaczanych terminów rozpraw do czasu wydania rozstrzygnięcia o zagrożeniu nakazaniem zapłaty lub oddalenia wniosku, średni czas oczekiwania na termin rozprawy);
- wysokość kwot zasądzanych od rodzica nierespektującego orzeczenia ustalającego kontakty;
- liczba wniosków o wykonywanie kontaktów oddalonych i uwzględnionych;
- charakter dowodów przeprowadzanych w trakcie postępowań o wykonywanie kontaktów (np. czy przeprowadza się dowody z opinii biegłych, wysłuchania małoletniego, świadków);
- czy wnioski o wykonywanie kontaktów wiążą się z wątpliwościami, co do interpretacji orzeczenia ustalającego kontakty (np. związane z uznaniem, że nierespektowanie orzeczenia o ustaleniu kontaktów polega na spotkaniu rodzica z dzieckiem w czasie nieujętych postanowieniem sądowym);

Wyrażam nadzieję, że wyniki dokonanej analizy posłużą do wypracowania koniecznych zmian o charakterze legislacyjnym lub do wprowadzenia dobrych praktyk w zakresie prowadzenia postępowań w tym przedmiocie.

Z wyrazami szacunku
Marek [Signature]

MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI
PODSEKRETARZ STANU

Warszawa, dnia 17.07. 2014 r.

DSO - I - 072 - 12/14

Dot. ZSR/500/7/2014/KW

Pan

Marek Michalak

Rzecznik Praw Dziecka

Szanowny Panie Rzeczniku

Odpowiadając na wystąpienie z dnia 11 czerwca 2014 r., dotyczące realizacji praw dziecka do kontaktu z obojgiem rodziców i podjęcia czynności w celu dokonania analizy problemu oraz działań legislacyjnych, mających służyć zabezpieczeniu dobra dziecka, na wstępie pragnę podziękować za zainteresowanie przedmiotową problematyką istotną dla zapewnienia prawidłowej ochrony i realizacji praw małoletniego.

Nowelizacja dokonana ustawą z dnia 26 maja 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 144, poz. 854), wprowadziła do postępowania cywilnego regulacje dotyczące wykonywania kontaktów z dzieckiem, a istota tych zmian polegała na zastąpieniu postępowania egzekucyjnego odrębnym postępowaniem opiekuńczym w tym zakresie.

Celem nowelizacji było nie tylko kompleksowe uregulowanie problematyki wykonywania orzeczeń dotyczących kontaktów z dziećmi, ale również ujednoczenie i uproszczenie procedury w tym zakresie oraz uczynienie jej bardziej skuteczną.

Obecnie w praktyce stosowania prawa trwa proces wykładni doktrynalnej i orzeczniczej wyżej wymienionych regulacji, który dopełni normatywną treść znowelizowanych przepisów. Należy bowiem wskazać za Trybunałem Konstytucyjnym, że oczywiste i trwałe ustalenie sposobu rozumienia określonego przepisu, w szczególności znajdujące wyraz w orzecznictwie najwyższych instancji sądowych, stanowi podstawę do przyjęcia normatywnej treści przepisu nadanej podczas jego stosowania (tak np. w wyroku

TK z dnia 11 lipca 2011 r., P 1/10, OTK-A 2011/6/53, czy w wyroku TK z dnia 27 października 2010 r., K 10/08, OTK ZU nr 8/A/2010, poz. 81).

Ministerstwo Sprawiedliwości z uwagą analizuje zgłaszane postulaty i oceny obowiązujących uregulowań prawnych w obszarze prawa rodzinnego.

Wyrazem tego zainteresowania było powołanie Zespołu problemowego ds. prawa rodzinnego przy Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego, działającej przy Ministrze Sprawiedliwości.

W opracowanym projekcie założeń projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw. przewidziano regulacje, których celem jest poprawa efektywności postępowań sądowych w sprawach rodzinnych oraz wykonywania orzeczeń sądu rodzinnego, w tym w sprawach o odebranie dziecka poprzez możliwość przeszukania mieszkania i innych miejsc z udziałem Policji. Obecnie projekt pozostaje w fazie konsultacji publicznych i opiniowania.

Ponadto Ministerstwo Sprawiedliwości zgłosiło do planu pracy badań naukowych Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości na 2014 r. propozycję dokonania analizy w sprawach rozwodowych odnośnie porozumienia małżonków o sposobie wykonywania władzy rodzicielskiej i utrzymywaniu kontaktów z małoletnim dzieckiem po rozwodzie w praktyce sądowej.

W związku z wystąpieniem Pana Rzecznika zwrócono się do Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości o dokonanie analizy i oceny praktyki sądowej co do funkcjonowania obecnych regulacji dotyczących postępowania o wykonywanie kontaktów z dzieckiem.

Uwzględnienie przez Instytut w szerszej problematyki z zakresu omawianych stosunków niż pierwotnie określona w przedstawionej propozycji pozwoli na jej wielopłaszczyznowe przeanalizowanie i wypracowanie na tej podstawie kompleksowych wniosków.

Ministerstwo Sprawiedliwości nie dokonywało dotychczas analizy funkcjonowania uregulowań prawnych wprowadzonych nowelizacją z 2011 r., gdyż krótki czas ich obowiązywania nie uzasadniał tego rodzaju działań.

Z kolei informacje zawarte w sprawozdaniach statystycznych posiadanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości, dotyczące liczby spraw o ustalenie kontaktów i o zmianę kontaktów z małoletnim, w tym liczby spraw, w których uwzględniono wniosek w całości lub w części, jak również liczby małoletnich, których sprawa dotyczy, nie

pozwalają na przeprowadzenie analizy pod kątem zdiagnozowania zagadnień podniesionych w wystąpieniu Pana Rzecznika.

Pozostaję w przekonaniu, że podjęte działania pozwolą na wypracowanie dobrych praktyk w sprawach dotyczących wykonywania kontaktów z dzieckiem.

2 *Wojciech Hajduk*

PODSEKRETARZ STANU
w Ministerstwie Sprawiedliwości

Wojciech Hajduk